

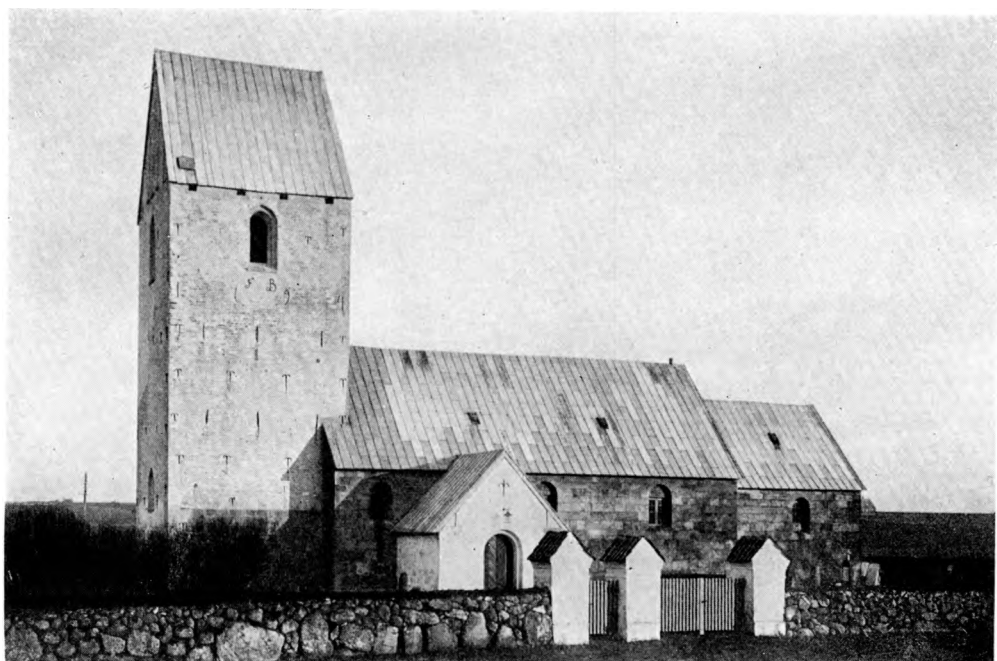

Fig. 1. Hunstrup. Ydre, set fra Syd.

A. Scharling, Tisted

HUNSTRUP KIRKE

HILLERSLEV HERRED

Kirken ejedes o. 1630 og 1666 af Kronen¹, men 14. Dec. 1669 blev den ved kgl. aabent Brev sammen med Annekset Østerild perpetueret til Aalborg Bisperesidensbygningss Vedligeholdelse, naar den der nuværende Sognepræst Hr. Oluf Jacobsen ved Døden afgaar, eller Kaldet i andre lovlige Maader ledig vorder². 29. Sept. 1721 blev Kirken med Beservation af Jus vocandi tilskødet Justitsraad Enevold Berregaard til Kølbygaard; men ogsaa efter den Tid var den henlagt til Biskoppen i Aalborg³. Den overgik til Selveje 1. Juli 1925.

Et Eksempel paa et efterreformatisk †*Mordkors* kendes fra Præsteindberetningen til Worm 1638⁴, hvor det hedder: Imellem Kirken og Hunstrup begynder en Eng, som løber østerpaa og kaldes Korseng, af et Kors, der har staaet i gamle Dage, indtil Kejserens Byttere og Folk kom her i Landet, paa hvilken Sted en Mand ved Navn Søren Bie, som der gik og slog Græs, og sammesteds kom i nogen Trætte med Præsten og huggede Præsten ved Navn Hr. Christen [død 1550] midt i Midjen med sin Høle, og der dette var gjort, tog han en Hest og undrendte og blev ikke mere set.

Kirken ligger et Stykke op ad Nordskrænten af en Bakkeknupe, Syd for et Engdrag, der deler Sognet, og mod Vest staar i Forbindelse med Kløvaadalen. Tæt Syd for Kirken laa den nu udstykkede Hovedgaard Kølbygaards Bygninger (sml. Fig. 10), mens Landsbyen Hunstrup ligger Nord for Lavningen. Kirkegaarden hegnes af Jorddiger med kampestenssatte Forsider;

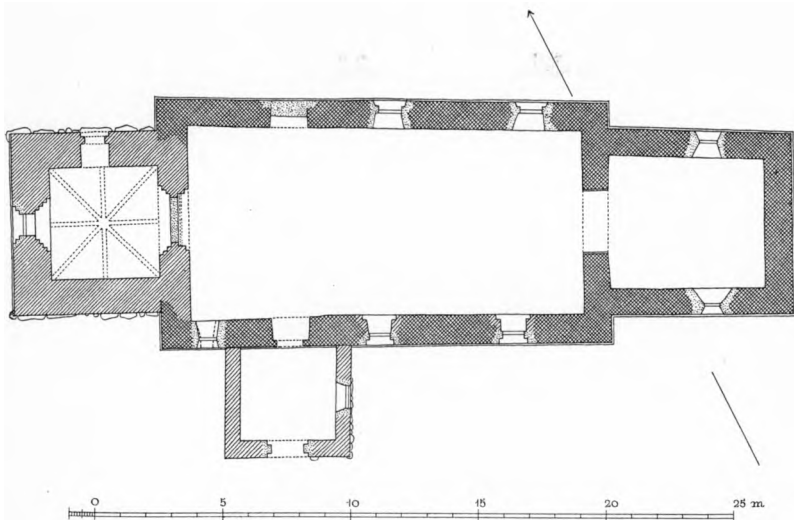

Fig. 2. Hunstrup. Plan. 1:300. Maalt af C. G. Schultz 1936.

paa en kløvet Kvader i Digets Sydvesthjørne er indhugget Aarstallet 1827.

I Syd har en Indkørsel med Fodgængerlaage, sikkert fra 1700'erne, tre svære Murstenspiller med teglhængte Saddeltage over Gesimsprofiler, en Indgang i Vest har lignende, men mindre, Piller. Mod Øst en moderne Laage.

Bygningen bestaar af Kor og Skib fra romansk, Taarn og Vaabenhus fra sengotisk Tid. Orienteringen afviger meget stærkt mod Syd.

Den romanske *Granitkvaderkirke*, Kor og Skib, har Skraakantsokkel, godt 25 cm høj. Kvadrene er stærkt omsatte, og der er ikke bevaret et eneste Vindue paa oprindelig Plads. To halve Vinduesoverliggerer er indmuret i Taarnet, og en Monolit-Overligger, før paa Kølbygaard, blev 1928 lagt over Skibets vestligste Sydvindue. Seks andre *Monolit-Overliggerer (Buebredder o. 60 og godt 70 cm) findes nu i Tisted Museum; ogsaa de stammer fra Kølbygaard, hvor de, sammen med et meget stort Antal romanske Granitkvadre, var anvendt rundt omkring i Trapper, Gulve og Udhuse. Der var for mange Kvadre til at de alle kan stamme fra Sognekirken, dette gælder dog ikke Vinduesoverliggererne, idet der kan have hørt saavel en ydre som en indre Monolit til hvert af de romanske Vinduer. I Skibet, hvis Murhøjde er o. 4.25 m over Sokkelen, er den retvinklede Syddør endnu i Brug; Gulvet er opfyldt til Overkanten af Sokkelen, hvis Skraakant i Dørstedet er stærkt slidt. Norddøren ses nu kun som Vægniche; i den omsatte Ydermur findes umiddelbart over Sokkelen en anelig Kvader, 50 x 188 cm, der kan have tjent som Overligger.

Stenhuggerfelter forekommer paa en enkelt Kvader i Skibets Nordmur samt i fire Kvadre paa Koret, i de fleste Tilfælde Firkanter; en enkelt Kvader paa Korets Nordside har ikke mindre end tre, alle placerede ved Stenens Kanter.

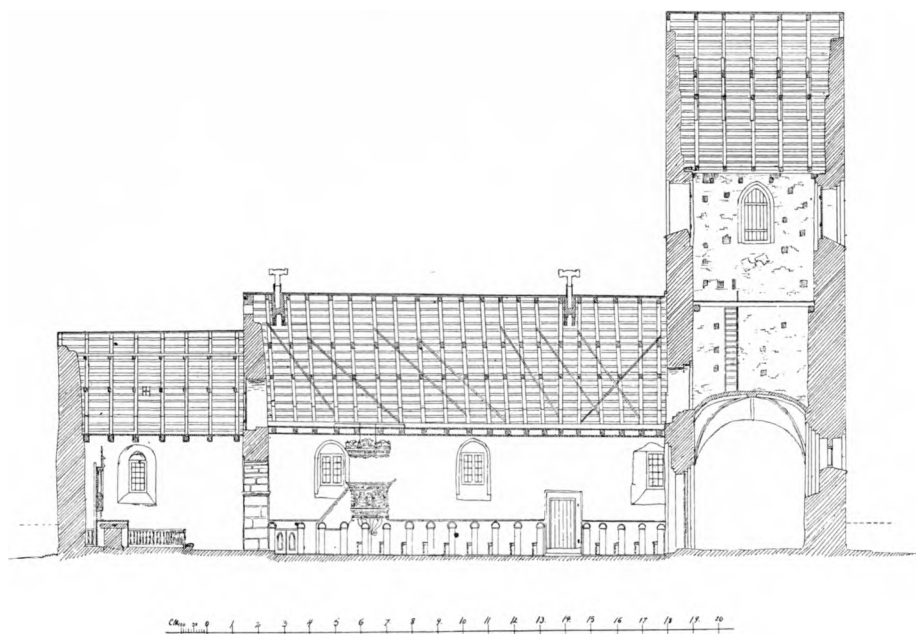

Fig. 3. Hunstrup. Længdesnit, set mod Syd. 1:300. Maalt af Hother Paludan 1917.

I det *Indre* (Fig. 4) har den lille, 1928 omsatte Korbue, hvis Bredde (2,45 m) kun er ca. en Tredjedel af Triumf væggen, Skraakantsokkel, som er afskaaret i Murflugterne, og forskelligt profilerede Kragsten (S. 216, Fig. 7—8).

Tilbygninger og Ændringer. Det sengotiske, ved Aar 1500 tilbyggede *Taarn* er forneden klædt med Kvadre fra den romanske Vestgavl, men iøvrigt muret af Munkesten i Munkeskifte. Taarnrummet, nu Ligkapel, har rund, mangefalset Taarnbue (nu lukket med en Skillemur), rundbuet Norddør med fladbuet Inderparti, spidsbuet, mangefalset Vestvindue og ottedelt, kuppelagtigt Hvælv (Retkantribber, vandret afskaarne i Hjørnerne, ingen Overribber). Opgangen til de øvre Stokværk har fra første Færd været over Skibets Loft gennem en fladbuet Loftsdør, den eneste Aabning i det mørke Mellemstokværk. Klokkestokværket har til hver Side et falset, spidsbuet Glamhul; noget under disse ses i Væggene en Række Bomhuller. De kamløse Gavle, af hvilke den østre er nybygget, den vestre skalmuret ved Hovedstandsættelsen 1928, har hver tre smalle, spidsbuede Høj blændinger, den midterste tvillingdelt med Hængestav. De ældre, glatte Gavle var næppe oprindelige. I Taarnets Mure er der talrige Jernankre, særlig mod Syd, hvor deres Hoveder under Glamhullet danner Bogstaverne F B og Aarstallet 1794 (Frederik Berregaard til Kølbygaard). Taarntagværket er gammelt, med tappede Hanebaand og bladede Krydsbaand (Nummertal i Syd: smaa Firkanter, i Nord: øksehugne Romertal).

Vaabenhuset, foran Syddøren, er sandsynligvis jævndrende med Taarnet. Den rundbuede, indadtil fladbuede Dør er fra 1928, da Tagværket fornyedes med aaben Tagstol.

Hele Bygningen fik 1928 en Hovedstandsættelse (Arkitekt Hother Paludan). Alle Nordvinduerne er retkantede, sikkert brudt i 1700'erne. I Sydsiden havde Koret før Istandsættelsen et nyere, smiget Rundbuevindue, Skibet tre af samme Form, men med Spejl, falsede, og maaske i deres Kærne sengotiske. Nu har Korvinduet og Skibets vestligste Vindue nye Kvaderkarme med Monolit-Overliggere (ny i Koret), Skibets to andre Vinduer Kilestensbuer og Sider af Granit, Lysningsfals og Spejl af gule Munkesten. Under Vestvinduet en lille, indvendig smiget Lyssprække. I alle Vinduer er der nye Trækarme, efterlignende de gamle, der havde 1700'ernes Karakter. De omsatte, stærkt fornyede Tagværker er blytækte; Spærsko og Spærstiver er synlige i alle Gavlene.

I det Indre har Kor og Skib Bjælkelofter, delvis med gamle Bjælker; i Skibets østligste er indsnittet en Indskrift med Versaler: »Anno 1671. W. Niels Lange da Kirkeverge, H. Oluf Iacopsøn Prest«.

INVENTAR

Alterbord (Fig. 5), romansk, sat af Granitkvadre, 55 cm fra Korets Østvæg: en firkantet Pille med Skraakantsokkel og Monolitplade, 150 x 109 x 23 cm, ligeledes med Skraakant. Omtrent midt i Bordpladen er en *Helgengrav* af vanlig aftrappet Form; som Dæksten tjener en mørkegraa, skiferagtig Sten, o. 1,8 cm tyk, paa hvis Overside er ridset: »Aabnet ²¹/₈ 1888. LI R A L F C A E R C B S A« [Initialerne hentyder til den daværende Kirketiendejers Familie]. I Graven ligger et Relikviegemme af Bly, sammenfoldet af een Blyplade og indeholdende et Par ubetydelige Bensplinter.

†*Alterklæde*, af blaat og rødt Taft(!) anskaffedes 1686 (Rgsk.).

Altartavle af lutheransk Fløjtype med Tilføjelser og Malerier fra Begyndelsen af 1700'erne. I Storfeltets Hjørner, paa høje Postamenter, staar korintiske Søjler med Akantusbladskeder forneden; Fodstykket og Frisen er tvedelt, Gesimsen kronet af tre Trekantgavle med Top- og Fodspir. O. 1700 blev Tavlen, som det fremgaar af en malet Kursivindskrift paa Fodstykkets Sydende, stafferet, »da Hr. Christen Øland var Præst« [o. 1673—1714], og samtidig tilsattes Fløjenes barokke Topstykker og gennembrudte Vinger. Stafferingen og Malerierne er sikkert af J.J. Thrane: i Storfeltet en pietistisk præget Korsfæstelsesscene; fra Kristi Sidevunde springer Blod og Vand henholdsvis i en Alterkalk og en Døbefont; ved Korsets Fod knæler, mod Syd, en Kvinde

Fig. 4. Hunstrup. Indre, set mod Øst.

med en brændende Lampe (den kloge Jomfru), og bag hende staar en Neger med en ildfyldt Fyrpotte. Paa den anden Side af Korset knæler den daarlige Jomfru med himmelvendte Blikke, og bag hende ses en Præst i Ornat med Salmebog og Nøgle, ifølge Wiberg⁵ Christen Øland »i fuld Dragt«; fra hans Mund udgaar Ordene: »Seer til Pacten. Ps. 74. C. V. 20«; umiddelbart ved Korsets Fod støder en harniskklædt Kriger sit Sværd i et vinget Udyr. Billedets Baggrund dannes af et dystert Bjerglandskab og sorte Uvejrsskyer, bag hvilke en Barneengel med Palmegren og Bladkrans titter frem. Nordfløjens Maleri forestiller Moses og Aron, forneden Kursiv: »Moses, Aaron den ypperste Præst. Loven er gifven ved Mosen«. Paa Sydfløjen ses Kristus med stort Alterlys, hvorpaa læses: »Jeg er Verdens Lius. Joh. 8. Cap., 12. Vers«, og forneden: »Christus vor ypperste Præst. Naade og Sandhed er blefven ved Jesum Christum. Joh. 1. Cap., 17. Vers«. I Frise- og Fodfelterne er malet tunge, hvide Blomsterguirlander og i det midterste Gavlfelt et Englehoved. Paa Fløjenes Topstykker er, mellem storbladet, hvidgraa Akantus, malet Frederik 4.s og Dronning Louises Navnetræk i ovale, røde Kartoucheskjolde og herunder paa knækkede Baand henholdsvis Kongens Valgsprog: »Dominus mihi adiutor« (»Herren er min Hjælper«) og »Løcke længe ledsage Lovise«. De

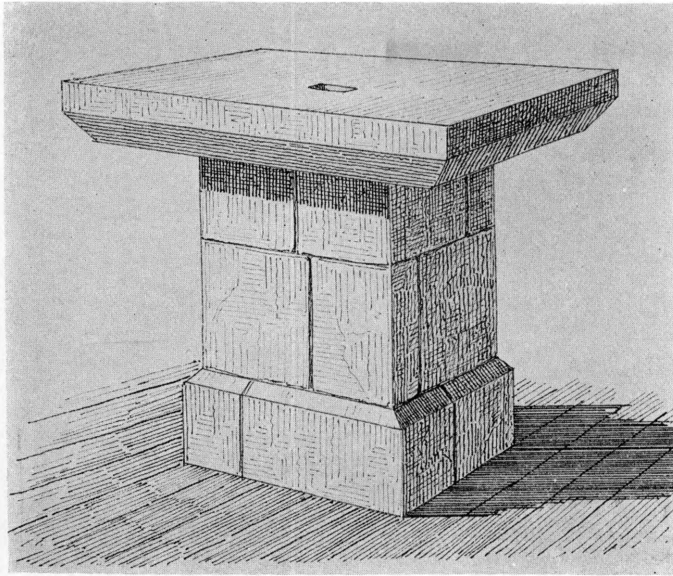
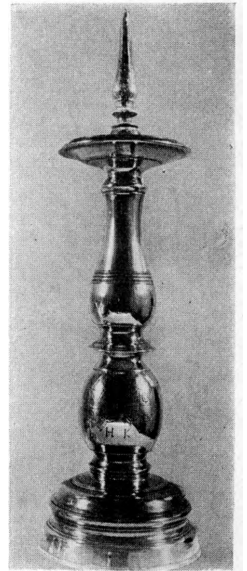

Fig. 5. Hunstrup. Alterbord (S. 335). Efter Tegning af Martin Borch 1878.

K. M. 1938

Fig. 6. Alterstage 1597 (S. 337).

tilsatte Fløjvinger er akantusmalede som Topstykkerne. 1919 blev Tavlens Thraneske Staffering rensat og istandsat⁶. Rammeværket staar med stærke Farver i rødt, graat og Guld, i Postament-, Gesims- og Topfelter ogsaa grønt; Fodlisten er sortmarmorert med hvide Aarer. Paa Fløjenes Bagsider spores svage Rester af ældre, sikkert oprindelige Figurmalerier i Bueslag paa sort Grund, mod Nord Kristus med Rigsæble, mod Syd Troen med Alterkalk (sml. Arup S. 212).

Altersølv. Kalk af kbh. Prøvesølv, fra 1842; paa Foden, den runde Knop og nederst paa det ret store Bæger er drevne Akantusbladrækker; paa Bæger og Fodrand Mestermærke for Preggersen. Samtidig Disk, stemplet Preggersen. 1688 var *†Kalk* og *†Disk* af Tin og betegnedes som ubrugelige; 1690 anskaffedes et nyt Sæt af Sølv paa 38 Lod; det anvendtes baade i Hunstrup og Østerild (Rgsk.).

Alterstager (Fig. 6) fra 1597, o. 40 cm høje, med ret bred, profileret Fodskaal, ovalt Kugleled under slank Baluster med tre smalle Profiliringe og Malmtorn paa fastnittet, profileret Lyseskaal. Paa Kugleleddet er graveret et Krabbe- og et Lykkevaaben, Aarstallet 1597 og Bogstaverne MK og HK, sikkert henvisende til Maren og Helvig Krabbe⁷, Døtre af Kjeld Krabbe til Nebel og Kølbygaard og Susanne Lykke (sml. Begravelse).

†Messehagel, af grønt Fløj med Kors af Guldsnore, nævnt 1686 og 1688 (Rgsk.).

Font, romansk, af Granit, af vanlig Tybotype, Kummen, 72—74 cm i Tvm.,

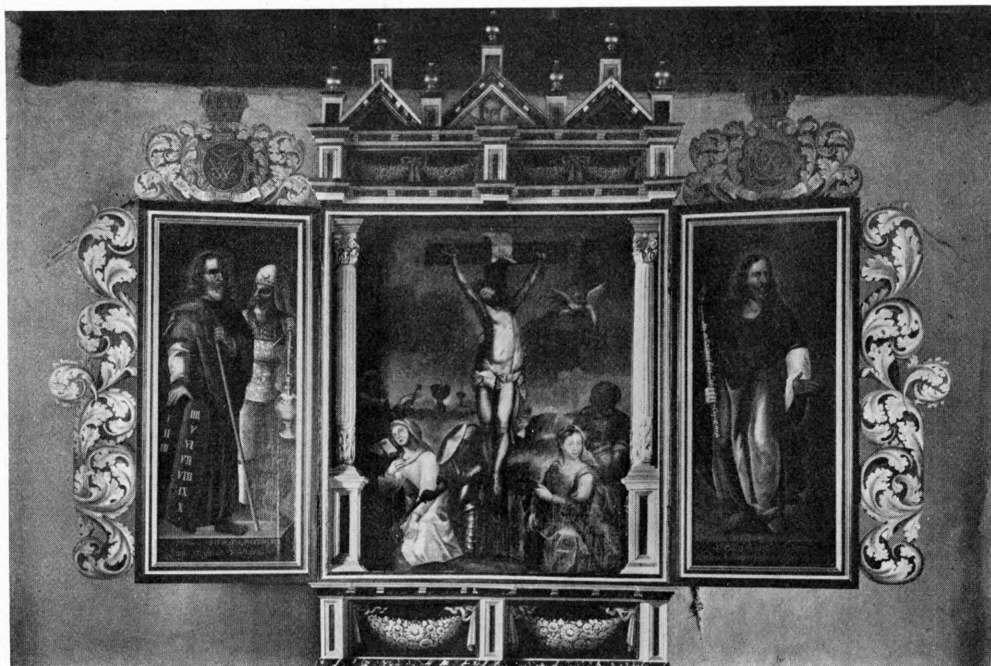

Fig. 7. Hunstrup. Altertavle (S. 335).

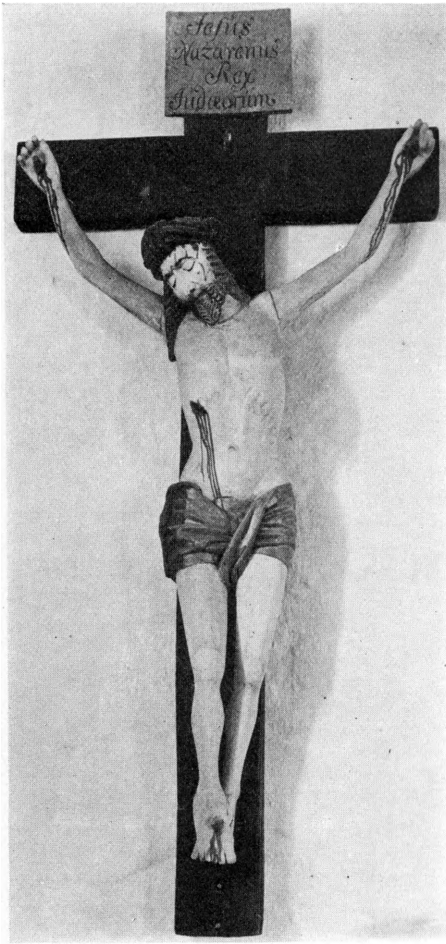
Niels Termansen 1919

med halvattisk Mundingsprofil, Bægerblade og lille Midtafløb, Foden med svag Rundstav mellem høje Hjørneknolde. Baade Kumme og Fod har Rester af Oliemaling.

Fad af Nurnbergerarbejde, fra o. 1575—1600, 43 cm i Tvm. I Bunden er stærkt opdrevene, lyreformede Blomster, ordnede om et ophøjet Cirkelfelt og indrammet af en meningsløs Majuskelring, samt indstemplede Blade; paa Randen indstemplede Liljer (sml. Hjaremaal S. 354).

Korbuekrucifiks (Fig. 8), sengotisk, fra o. 1500. Figuren har turbanagtig Tornekrone over det lokkede Haar, der er skaaret med grove, regelmæssige Snit. Øjnene og Munden er lukkede. Kun forneden paa den glatte Brystkasse er Ribbenene angivet; Spydsaaret er skraat. Det lille, stramtsiddende Lænde-klæde har lille Sideflig og en Midtsnip, der snor sig ind mellem Laarene. Fødderne er krydslagte. Figuren hænger dybt i Armene, en Stilling, der først bliver almindelig i 16- og 1700'erne; Armene er derfor sikkert enten fornyede eller deres Stilling tilpasset til Korset, der efter Kursivformerne paa Indskrifttavlen: »Jesus Nazarenus rex Judæorum« maa stamme fra 1700'erne. Figuren er nu nystafferet⁸, har hvidt Legeme, delvis forgyldt Lænde-klæde, Haar og Skæg, grønlig Tornekrone. Paa Triumfvæggens nordre Del.

Prædikestol i Barok fra 1692 (Rgsk.), nøje svarende til Vester-Vanned (S. 276 f.); som denne har den snoede Søjlepar paa Hjørnerne, Arkader med

E. M. 1938

Fig. 8. Hunstrup. Korbuekrucifiks
(S. 338).

K. M. 1938

Fig. 9. Hunstrup. Romansk Gravsten
(S. 341).

gennembrudt Rankeværk i Storfelterne og flammede, tværgaaende Lister. Hængeornamenterne er udsavede, glatte Volutbøjler om en Midtskive, de drejede Hjørneknopper er delvis fornyede. Den kræmmerhusformede Underbaldakin omgives af renaissanceagtige Volutbøjler. Ny Opgang. Himlen er samtidig, med udsavede Topstykker og over Hjørnerne drejede Kugler; paa Undersiden en Helligaandsdue. Stafferingen er fra 1693: I Storfelterne Knæstykker af de fire Evangelister med Navne i sort Skriveskrift. I Frisefelterne Skriftsteder, i Fodfelterne: »Envold Nielsen til Kiølbyegaard og Anna Søe til Frøselefgaard forærede denn Prædichestool til Hunstrup Kirche Aar 1693«, alt med Kursiv. Rammeværket er sort og hvidt med lidt rødt, Forgyltning og Lasurer, især grønt. Ved Kirkens Istandsættelse 1928 blev Stol og Himmel flyttet længere mod Øst; samtidig restaureredes de og Farverne afrensedes⁷.

Stolestaderne stammer fra Kirkens Istandsættelse 1928. 1698 lavede Christen Ibsøn, Tømmermand af Klou, 15 nye, lukkede Karlestole med Murpaneler for 47 Rdl., 3 Mark og 4 Sk. (Rgsk.).

†*Kirkekiste*, gammel, beslagen, med Laas, til Ornamenten, nævnt 1688 (Rgsk.).

†*Pulpitur*. I Skibets Vestende var 1878 et simpelt Trægalleri (Engelhardt).

**Pengeblok*, af Støbejern, nærmest af Form som en Empirekakkellov, med Indskrift: »Rønnes Fabrik Thisted«. Nu i Tisted Museum.

Klokke. 1442 (?), støbt af Mester Peder fra Randers. Minuskler: »Anno D(omi)ni mcdxliixviiiixxxx me fecit m(a)g(iste)r Petrus de Randrusia« (»i Herrens Aar 1442 (?)... gjorde Mester Peder fra Randers mig«). Tvm. 80 cm. (Uldall 158 f.).

GRAVMINDER

Epitaf 1755 over Broder Brorson. Stor, sort Fyrretavle, i profileret, grønt paa hvidt marmoreret Ramme med svunget Topstykke; Indskriftens forskellige Dele adskilles af olivenagtige Grene. Versificeret Indskrift med Kursiv:

»Herr Broder Brorson, som har lagt sig her til Hvile...
 Hand først i Bedsted og i Amtet Apenrade
 Den ottende August fik Soolens Lys at see,
 Da sytten hundrede og sytten paa de Blade
 I Almanaken stod, kom hand i Barne Blee.
 Herr Brorson, som der nu er Præst ved Meenigheden
 I Kiøbenhavn, som har med hannem felles Navn,
 Jeg meener Nicolai, hand fik det Brev forleeden,
 At vi begræde her hands første Føddes Savn.
 Anna Christina Bruun dend dydefulde Dame,
 Som fødte hannem, har ey Deel i Sorg med os...
 Af Stiftets Bischof og hands Navne er hand bleven
 Først i Studeringer og siden hjemme i
 Hands Faders Huus oplært, men Schrøder haver skreven
 Fra Fridrichsborg hans Pas til vort Academie.
 Hand blev den sextende af Julio i Aaret
 Da fyrgetive og et under Breve stoed
 Af Deres Maiestæt til Cateket udkaaret
 Hos sin Herr Fader, som ham siden overloed,
 Da ham den sextende i Martio blev skikket
 Toe Aar derefter Brev paa dette Kald og Brød,
 Hvori hand ikke har ved Søvn og Slummen(!) nikket,
 Men ført det vaagen, troe og nidkiær til hands Død.
 Med Jomfrue Ginchelberg, som Magdalene heeder
 Hand indgik Ægteskab den sex og tyvende
 I Junio; et Aar derefter hun nu seder
 Og græder for den, som var hendes Kiæreste.
 Med Søn og Datter har vor Herre dem begavet...
 Den fem og tyvende i Martio Herr Broder
 Saae sidst vor Verdens Lys, hands Lives Lys gik ud« etc., etc.

Indskriften ender med »Hands velfortiente Titul« (o: Karakteristik) og en Meddelelse om, at Æremindet er bekostet af hans dybtsørgende, bedrøvede Enke Magdalena Ginchelbergh 1755. Paa Skibets Nordvæg. En Smedejernskrog med vifteformet Hoved paa Korets Nordvæg tyder maaske paa, at Epitafiet tidligere har været anbragt der.

Gravsten (Fig. 9). Romansk, af Granit, 171 × 58,5—51 cm, med affasede Kanter, uden Indskrift, men med konturristet Processionskors over en trekantet Golgathahøj; noget under det græske Kors er Bærestangens Knop antydet ved to halvcirkelformede Linjer. Stenen, der 1884 laa ved Korgavlen (Uldall), er nu indsat i Vaabenhusets Østmur.

†*Begravelse*. I Kirken var tidligere (før 1769) en nu tillukket Begravelse, »hvori hviler en Lange til Kølbygaard, som døde 1598. Saa har der og der i Kirken forud været begravet Jomfru Helvig Krabbe til Kølbygaard«⁹ (sml. Alterstager).

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1686—1719, div. Aar (LA. Viborg). — Kaldsbog 1699—1719 (RA). — Museumsindberetninger af C. Engelhardt og M. Borch 1878, C. A. Jensen 1919, C. A. Jensen og E. Moltke 1938.

Chr. Heilskov: Ældre personalhistoriske Indskrifter fra Hillerslev Herred, i AarbThisted. 1912. S. 15—18.

F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker III. 1884. S. 100 f. (NM). Hother Paludan: Opmaaling og Beskrivelse 1917 og 1928 (NM).

¹ Fortegnelser over Danmarks Kirker o. 1630 og 1666 (RA). ² J. P. Stenholm: Bidrag til Aalborg Bispedømmes Historie. 1904. Tillæg S. 15 f. Ang. gejstlige Forhold i ældre Tid, se Hjaremaal S. 350. ³ Matriklen 1664 med Tilføjelser (RA). ⁴ SmlJyHT.

4. R. I, 120, sml. AarbThisted. 1917. S. 9. ⁵ Præstehistorie I, 696. ⁶ Ved Konservator Niels Termansen, sml. AarbThisted. 1919. S. 93 f. ⁷ Sml. AarbThisted. 1917.

5. 10—12. ⁸ Ved Maler Johs. Th. Madsen. ⁹ Danske Atlas V, 448.

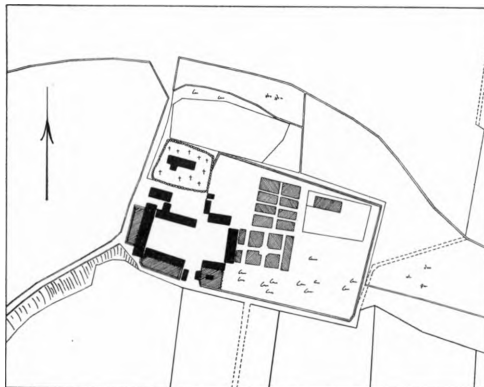

Fig. 10. Hunstrup (med Kølbygaard) 1799.